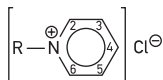

czuciowe zakończenia nerwowe

unerwienie → skóra.

czwartorzędowe sole pirydyniowe

→ **tenzydy** kationoaktywne o właściwościach bakteriobójczych. Stosowane są jako środki dezynfekujące w → środkach do pielęgnacji jamy ustnej i zębów oraz jako → **substancje kondycjonujące** i substancje wspomagające → **rewitalizację włosów** w preparatach do pielęgnacji włosów.

czwartorzędowe związki amoniowe

mydła odwrócone. Związki alifatyczne lub heterocykliczne wywodzące się od jonów amonowych (NH_4^+), w których atomy wodoru są zastąpione resztami organicznymi. Otrzymywane są w wyniku alkilowania trzeciorzędowych → **amin** zawierających przynajmniej jedną dłuższą resztę alkilową. (→ **aminy tłuszczowe**), np. chlorek lub bromek metylu, chlorek etylu, siarczan dimetylu, chlorek benzylu.

Ogólny wzór

Należą do tenzydów kationowych, wykazują dobre właściwości spieniające, ale słabe myjące. Są dobrymi emulgatorami, mogą jednak wywoływać podrażnienia skóry. W połączeniu z → **tenzydami anionowymi** wywołują odczyn alergiczny.

Ze względu na bardzo dobrą rozprzewalność na powierzchni włosów i skóry, działanie konserwujące, antyseptyczne i dezynfekujące są stosowane w preparatach do pielęgnacji włosów (→ **odżywianie włosów**), w → **dezodorantach**, → **wodach do twarzy**, → **wodach do golenia**, w środkach do higieny ciała oraz → **środkach do pielęgnacji jamy ustnej i zębów**.

czynnik kompleksotwórczy

→ **środek chelatujący**, → **substancja sekwestrująca**. Substancje wspomagające tworzenie kom-

pleksów, stosowane w roli zmiękczaczy wody oraz środka pomocniczego w produktach kosmetycznych. W formułach kosmetycznych mogą spowodować pojawienie się śladów metali, co jest skutkiem ich łączenia się w nierozpuszczalne kompleksy z wapnem, magnezem, miedzią, żelazem, manganem i niklem. Często łączone są z → **przeciwutleniaczami**. Do najważniejszych czynników kompleksotwórczych należą: → **kwasy etylenodiaminotetraoctowy** (kwasy wersenowy), → **kwasy nitrylotrioctowy**, → **kwasy dietylenotriaminopentaoctowy**, → **kwasy winowe**, → **kwasy cytrynowe** oraz organiczne → **pochodne kwasu fosfonowego i fitynowego**.

czynnik ochrony przeciwsłonecznej

oznaczany jest za pomocą skrótu SPF. Liczba podawana przy nim informuje, jak długo po zastosowaniu danego preparatu można przebywać na słońcu, nie narażając się przy tym na szkodliwe działanie promieniowania UV i wytworzenie się → **rumienia**. Obliczany jest wg wzoru:

$$\frac{\text{czas do wystąpienia zaczerwienia}}{\text{po użyciu preparatu}}$$

$$\frac{\text{czas do wystąpienia zaczerwienia}}{\text{bez użycia preparatu}}$$

→ **określanie czynnika ochrony przeciwsłonecznej**, → **preparat do ochrony przeciwsłonecznej**.

czynnik PP

amid kwasu nikotynowego uznany za czynnik przeciwalergiczny. Należy do witamin grupy B.

czynnik szkodliwy

substancja chemiczna lub czynnik wywierający szkodliwy wpływ na organizm człowieka.